Araştırma Makalesi
Research Article

İlhan GÖK

Dr. | Dr.
Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul-Türkiye
Office of the Prime Minister Ottoman Archives, İstanbul-Turkey
ilhangok52@gmail.com

İN'ÂMÂT DEFTERİ ÇERÇEVESİNDE II. BAYEZİD DÖNEMİ İSTANBUL MEDRESELERİNE BAKIŞ

Özet
Osmanlı Devleti bilimin ilerlemesi ve devlet adamlarının yetiştirilmesi için kuruluştan 16. yüzyılın ilk çeyreğine kadar İznik, Bursa, Edirne ve İstanbul ile ülkenin birçok yerinde medreseler açmıştır. Bu bağlamda ilk medrese Orhan Gazi tarafından İznik'te kurulmuş; bunu Bursa, Edirne ve İstanbul takip etmiştir.
İstanbul'un Fatih Sultan Mehmed tarafından fethedilmesiyle birlikte burada birçok medrese açılmıştır. Fatih Kanunnamesi'yle medreseler, okutulan derslere ve müderrislerin aldıkları ücretlere göre çeşitli derecelere ayrılmışlardı. Fatih Sultan Mehmed'in yerine tahta geçen II. Bayezid ise kendi adıyla medrese yaptırmasının yanında müderrislere devlet bütçesinden önemli miktarlarda nakdî inamda bulunmuştu. II. Bayezid'in vermiş olduğu bu inamlar kendi döneminde tutulmaya başlanan bir İn'âmât Defteri'nde yer almaktadır. Bu defter, 16. yüzyılın ilk çeyreğinde İstanbul'da var olan bazı önemli müderrislerin isimlerinin yanında II. Bayezid döneminde İstanbul'da mevcut medreselerin isimlerini de ihtiva etmesi açısından son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Medrese, Müderris, İnam, II. Bayezid.

A SURVEY ON THE ISTANBUL MADRASAS IN BAYAZID II PERIOD WITHIN THE FRAMEWORK OF THE *IN'ÂMÂT DEFTERİ*

Abstract
The Ottoman State opened madrasas in Iznik, Bursa, Edirne and Istanbul and many parts of the country until the first quarter of the 16th century for the advancement of science and education of dignitaries. In this connection, the first madrasa was founded by Orhan Gazi in Iznik; Bursa, Edirne and Istanbul followed that.
With conquest of Istanbul by Sultan Mehmed the Conqueror in many madrasas were opened in Istanbul. The conquest of Istanbul was a turning point for the madrasas and with Fatih Kanunname the madrasas were divided into various degrees according to courses taught and the lecturers' wages. Bayazid II. who succeeded Sultan Mehmed the Conqueror, paid in'âm in significant amounts to lecturers from state budget beside making madrasa on its own behalf. These in'âmsthat which were given by Bayezid II. are in an In'âmât Book which had been kept dated from his own time. This book is extremely important because it contains names of the madrasas in Istanbul in the time of Bayazid II., beside it contains names of some prominent lecturers in Istanbul in the first quarter of the 16th century.

Keywords: Madrasa, Lecturer, Inam, Bayezid II.

GİRİŞ

Osmanlı Devleti kuruluş sürecini tamamlayıp beylikten devlete geçtiğinde ilim, din ve devlet kademelerindeki ihtiyacın karşılanması için medreseler açılmış ve çeşitli yerlerden ünlü müderrisler getirilmiştir (Gül 1997: 34). "Medrese" ise kelime olarak Arapça "derase" kelimesinden gelip "içinde talebelerin ders okuduğu" yer anlamına gelmektedir (Hızlı 1986: 2).

Osmanlı Devleti'nde Osman Gazi'nin ölümünden sonra tahta geçen Orhan Gazi döneminde medreseler kurulmaya başlanmıştır. Bu çerçevede İznik'te Orhan Gazi kendi adıyla meşhur bir medrese tesis etmiştir. Böylelikle Osmanlıların ilk meşhur medresesi olan Orhan Gazi Medresesi İznik'te açılmıştır. İznik'teki bu medrese, Bursa'nın fethedilip burada yeni medreseler tesis edilene kadar önemini korumuştur (Baltacı 1976: 15).

Bursa'nın alınışından sonra Orhan Gazi, I. Murad, Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmed, II. Murad gibi padişahlar Bursa'nın çeşitli semtlerinde medrese inşa ettirmiş ve ilme önemli bir ivme kazandırmışlardır.[1]

Bursa'nın fethinden sonra I. Murad Edirne'yi 1363 yılında fethetmiş ve Osmanlı topraklarına katmıştır. II. Murad döneminde Bursa'nın yanında Edirne de ilmî ve kültürel alanda ilerlemiştir. II. Murad 1446-47 tarihinde Bursa'da kendi adıyla meşhur Muradiye Medreseleri'ni, Edirne'de 1435 tarihinde Darulhadis, 1447-48 tarihinde ise Üç Şerefeli Medrese'yi tesis etmiştir (Baltacı 1976: 15).

II. Murad'ın yerine tahta geçen oğlu II. Mehmed İstanbul'u fethettikten sonra burayı bir ilim ve kültür merkezi konumuna getirmek için uğraşmış, bu amaçla İstanbul'da Semaniye (Sahn) adıyla medreseler açılmıştır.

Fatih dönemine kadar İznik, Bursa ve Edirne'de kurulan medreseler önemlerini korumuşlardır. Fatih Kanunnamesi'yle medreselere yeni bir düzenleme getirilmiş ve medreseler Semaniye Medreseleri'ne göre şekillenmeye başlamıştır (Gül 1997: 34).

Fatih Kanunnamesi'ne göre medreseler şu şekilde sıralanmaktadır:

Yirmili (Haşiye-i tecrid) Medreseler,
Otuzlu (Miftah) Medreseler,

[1] Orhan Gazi, 1335'de Manastır Medresesi'ni, I. Murad 1365-6 'da Çekirge semtinde bir medrese,, Yıldırım Bayezid Ulucami yanında bir medrese, I. Mehmed (Çelebi) 1418-9 Bursa Yeşil Cami yanında bir medrese ve II Murad ise 1446-7'de kendi adıyla meşhur olan Muradiye Medreseleri'ni inşa ettirmişlerdir.

Kırklı Medreseler,
Hariç Medreseler,
Dahil Medreseler,
Sahn-ı Seman Medreseler,
Altmışlı Medreseler.

Medreselerin bu şekilde sıralanmasında müderrislerin almış oldukları ücretler ve okutulan dersler belirleyici olmuştur (Baltacı 1976: 47-48).

Osmanlı Devleti'nin gaza ve cihat anlayışından dolayı yönünü batıya çevirmesi ve kurulduğu alan olarak Bursa, Edirne ve İstanbul üçgeninde yer alması, buraların hâliyle birer bilim ve kültür merkezi olmasını beraberinde getirmiştir. Bu şehirlerin dışında kalan Anadolu coğrafyasında ise Türkiye Selçukluları'ndan ve Beylikler Dönemi'nden kalan medreseler mevcut olmasına rağmen nicelik olarak bu şehirlerin gerisinde kalmışlardır.[2]

Osmanlı coğrafyasındaki medrese ve müderrislerin isimleri II. Bayezid döneminde tutulmaya başlanan İn'âmât Defteri'nde verilen inam kayıtlarında geçmektedir (Gök 2014: 91-92). Bu inam kayıtları kuruluştan 16. yüzyılın ilk çeyreğine kadar olan dönemde kurulan medreselerin isimlerini toplu olarak görebilmemiz açısından son derece önemlidir. Bu kayıtlarda çeşitli vesilelerle müderrislere verilen aynî ve nakdî inamlar takip edilebilmektedir.

İn'âmât Defteri'nde medrese ve müderrislerin isimleri genelde toplu olarak bayramlarda verilen inam kayıtlarında geçmektedir. Söz konusu defterlerde sırasıyla İstanbul, Edirne, Bursa medreselerindeki müderrislerin aldıkları inam ve ihsanlar mevcuttur. Bunun yanında Amasya, Tokat ve Kudüs'teki medrese ve müderrislerin isimleri verilmiştir. Ancak bu kayıtların medreselerin tamamını içermediğini görmekteyiz. Zira Bursa'daki Arslaniye Medresesi müderrislerine 916/1510-1511 tarihine kadar inam verilmemiş olup bundan sonra inam almaları ise bu görüşü desteklemektedir.

İn'âmât Defteri'nde müderrislere hazineden genelde "in'âm/tetimme-i in'âm" şeklinde inamlar verildiği görülmektedir. Bunun yanında çok az da olsa "tasadduk" şeklinde ve "tevcîh-i taziye" şeklinde müderrislerin ölen akrabalarına taziye parası olarak da inam verilmiştir. Defterdeki kayıtlardan anlaşıldığına göre müderrislere "İsâr-ı urs" şeklinde ihsanda bulunulmuştur (Gök 2014: 91-92).

[2] Türkiye Selçukluları döneminde Anadolu'nun çeşitli yerlerinde medreseler açılarak ilme ve kültüre değer vermişlerdir. Türkiye Selçukluları zamanında Konya'da 14, Kayseri'de 5, Antalya'da 3, Sivas'ta 2, Afyon, Akşehir, Alaca, Kırşehir ve Sinop'ta birer tane medrese kurmuşlardır. Bkz. Ahmet, Gül, **age**, s. 14.

Müderrislere inam olarak paranın yanında Bursa benekli kadifesi, Bursa kadife alacası, Amasya kırmızı kemhası, cübbe, murabba gibi o dönemin değerli kumaşlarının verildiği görülmektedir (Gök 2014: 91-92).

Araştırmamıza konu olan II. Bayezid dönemi İn'âmât Defteri (Gök 2014: 1) adıyla meşhur defterdeki kayıtlarda müderrislerin genelde isimlerinin yerine "Mevlana" ifadesi kullanılmıştır. Bu defterdeki kayıtlarda medreselerin dereceleri belirtilmemesine rağmen bu konuda önemli ipuçları elde etmek mümkündür. Müderrislere verilen inamların medreseden medreseye değişmesi ve verilen aynî elbise ve kumaşların değerine ve kumaşın cinsini göre farklılık arz etmesi medreseleri ve müderrislerin derecelerini belirlemede önemli bir ipucu vermektedir.

16. yüzyılda İn'âmât Defteri'nde adı geçen medreseler ve müderrislerin almış oldukları inamlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

İstanbul Medreseleri Tablosu[3]:

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN'ÂM MİKDARI	İN'ÂM TARİHİ
Mevlana	Ali Paşa	3000	N.909
Mevlana	Ali Paşa	3000	24 L. 910
Mevlana	Ali Paşa	3000	N.911
Mevlana	Ali Paşa	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Ali Paşa	4000	8 R. 913
Mevlana	Ali Paşa	4000	26 C. 914
Mevlana	Ali Paşa	4000	6 Z. 914
Mevlana	Ali Paşa	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Ali Paşa	4000	20 Z. 915
Mevlana	Ali Paşa	4000	9 Ş. 916
Mevlana	Başçı İbrahim	1000	N.909
Mevlana	Başçı İbrahim	1000	24 L. 910

[3] Bu tablo II. Bayezid döneminde tutulmaya başlanılan İn'âmât Defteri kullanılarak yapılmıştır. Bkz. İ. Gök, **agt**., İstanbul 2014.

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN‘ÂM MİKDARI	İN‘ÂM TARİHİ
Mevlana	Başçı İbrahim	1000	N.911
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	19 Ş. 912
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	8 R. 913
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	26 C.914
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	6 Z. 914
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	26 Ca. 915
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	20 Z. 915
Mevlana	Başçı İbrahim	2000	9 Ş. 916
Mevlana	Canbaz Mustafa	1000	19 Ş. 912
Mevlana	Canbaz Mustafa	1000	8 R. 913
Mevlana	Davud Paşa	3000	N.909
Mevlana	Davud Paşa	3000	24 L. 910
Mevlana	Davud Paşa	3000	N.911
Mevlana	Davud Paşa	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Davud Paşa	4000	8 R. 913
Mevlana	Davud Paşa	4000	26 C. 914
Mevlana	Davud Paşa	4000	6 Z. 914
Mevlana	Davud Paşa	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Davud Paşa	4000	20 Z. 915
Mevlana	Davud Paşa	4000	9 Ş. 916
Mevlana	Eyyüb	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Eyyüb	4000	20 Z. 915
Mevlana	Eyyüb	3000	24 L. 910
Mevlana	Eyyüb	3000	N.911

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN‘ÂM MİKDARI	İN‘ÂM TARİHİ
Mevlana	Eyyüb	3000	N.909
Mevlana	Eyyüb	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Eyyüb	4000	8 R. 913
Mevlana	Eyyüb	4000	26 C. 914
Mevlana	Eyyüb	4000	6 Z. 914
Mevlana	Eyyüb	4000	9 Ş. 916
Mevlana	Hacı Hasan	3000	26 C. 914
Mevlana	Hacı Hasan	3000	26 Ca. 915
Mevlana	Hoca Hayreddin	1000	N.909
Mevlana	Hoca Hayreddin	1000	24 L. 910
Mevlana	Hoca Hayreddin	1000	N.911
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	19 Ş. 912
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	8 R. 913
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	26 C. 914
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	6 Z. 914
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	26 Ca. 915
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	20 Z. 915
Mevlana	Hoca Hayreddin	2000	9 Ş. 916
Mevlana	İbrahim Paşa	3000	N.909
Mevlana	İbrahim Paşa	3000	24 L. 910
Mevlana	İbrahim Paşa	3000	N.911
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	19 Ş. 912
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	8 R. 913
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	26 C. 914

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN'ÂM MİKDARI	İN'ÂM TARİHİ
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	6 Z. 914
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	26 Ca. 915
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	20 Z. 915
Mevlana	İbrahim Paşa	4000	9 Ş. 916
Mevlana	Kadıasker	2000	N.909
Mevlana	Kadıasker	2000	24 L. 910
Mevlana	Kadıasker	2000	N.911
Mevlana	Kalenderhane	3000	N.909
Mevlana	Kalenderhane	3000	24 L. 910
Mevlana	Kalenderhane	3000	N.911
Mevlana	Kalenderhane	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Kalenderhane	4000	8 R. 913
Mevlana	Kalenderhane	4000	26 C. 914
Mevlana	Kalenderhane	4000	6 Z. 914
Mevlana	Kalenderhane	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Kalenderhane	4000	20 Z. 915
Mevlana	Kalenderhane	4000	9 Ş. 916
ŞemşeddinMaşi	Kalenderhane Eski Müderrisi	4000	26 C. 914
Kişi başına	Kirmastili	500	26 C. 914
Mevlana	Kirmastili	1000	20 Z. 915
Mevlana	Kirmastili	1000	9 Ş. 916
2 Nefer	Kirmastili	500=1000	6 Z. 914
2 Nefer	Kirmastili	500=1000	26 Ca. 915

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN‘ÂM MİKDARI	İN‘ÂM TARİHİ
Mevlana	Mahmud Paşa	3000	N.909
Mevlana	Mahmud Paşa	3000	24 L. 910
Mevlana	Mahmud Paşa	3000	N.911
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	8 R. 913
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	26 C. 914
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	6 Z. 914
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	20 Z. 915
Mevlana	Mahmud Paşa	4000	9 Ş. 916
Mevlana	Molla Gürani	1000	N.909
Mevlana	Molla Gürani	1000	24 L. 910
Mevlana	Molla Gürani	1000	N.911
Mevlana	Molla Gürani	2000	19 Ş. 912
Mevlana	Molla Gürani	2000	8 R. 913
Mevlana	Molla Gürani	2000	26 C. 914
Mevlana	Molla Gürani	2000	6 Z. 914
Mevlana	Molla Gürani	2000	26 Ca. 915
Mevlana	Molla Gürani	2000	20 Z. 915
Mevlana	Molla Gürani	2000	9 Ş. 916
Mevlana	Molla Muhyiddin	3000	8 R. 913
Mevlana	Muraad Paşa	3000	N.909
Mevlana	Murad Paşa	3000	24 L. 910
Mevlana	Murad Paşa	3000	N.911

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN‘ÂM MİKDARI	İN‘ÂM TARİHİ
Mevlana	Murad Paşa	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Murad Paşa	4000	8 R. 913
Mevlana	Murad Paşa	4000	26 C. 914
Mevlana	Murad Paşa	4000	6 Z. 914
Mevlana	Murad Paşa	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Murad Paşa	4000	20 Z. 915
Mevlana	Mustafa Paşa	3000	N.909
Mevlana	Mustafa Paşa	3000	24 L. 910
Mevlana	Mustafa Paşa	3000	N.911
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	26 Ca. 915
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	19 Ş. 912
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	8 R. 913
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	26 C. 914
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	6 Z. 914
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	20 Z. 915
Mevlana	Mustafa Paşa	4000	9 Ş. 916
8 nefer	Semaniye	8000x5=4000	24 L. 910
8 Nefer	Semaniye	7000x8=5600	26 C. 914
8 nefer	Semaniye	8x5000=40000	N.911
8 nefer	Semaniye	5000x8=40000	N.909
6 Nefer	Semaniye	7000x6=42000	9 Ş. 916
8 kişi	Semaniye	7000x8=56000	19 Ş. 912
8 kişi	Semaniye	7000x8=56000	8 R. 913
8 Nefer	Semaniye	7000x8=56000	6 Z. 914

MÜDERRİSİN ADI	MEDRESENİN ADI	İN‘ÂM MİKDARI	İN‘ÂM TARİHİ
8 nefer	Semaniye	7000x8=56000	26 Ca. 915
8 Nefer	Semaniye	7000x8=56000	20 Z. 915
Mevlana	Üsküdar	1000	N.909
Mevlana	Üsküdar	1000	N.911
Mevlana	Üsküdar	2000	19 Ş. 912
Mevlana	Üsküdar	2000	8 R. 913
Mevlana	Üsküdar	2000	26 C. 914
Mevlana	Üsküdar	2000	6 Z. 914
Mevlana	Üsküdar	2000	26 Ca. 915
Mevlana	Üsküdar	2000	20 Z. 915
Mevlana	Üsküdar	2000	9 Ş. 916
Mevlana	Veled-i Hacı Hasan	3000	19 Ş. 912
Mevlana	Veled-i Hacı Hasan	3000	6 Z. 914
Mevlana	Veled-i Hacı Hasan	3000	20 Z. 915
Mevlana	Veled-i Hacı Hasan	3000	9 Ş. 916

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere en yüksek inamı Sahn-ı Seman Medreseleri müderrisleri almaktadır. İstanbul'da kurulan diğer medreselerde genelde bir müderrise inam verildiği görülürken Semaniye medreselerindeki 8 müderrise inam verilmiştir. Bu müderrisler toplu verilen inam kayıtlarında zikredilmezken birkaç kayıtta isimleri verilmiştir. II. Bayezid döneminde tutulmaya başlanan İn‘âmât Defteri'nde müderrislere verilen inamların 19 Şaban 912 tarihinden itibaren artırıldığı görülmektedir.

Semaniye müderrislerine Ramazan 909/1503[4] tarihinden itibaren kişi başına 5000 akçe inam verilmeye başlanılmıştır. Toplamda ise verilen inam miktarı 40.000 akçeye ulaşmaktadır. Bu miktar 24 Şevval 910 ve Ramazan 911 tarihlerinde değişmemiştir. 19

[4] İn‘âmât Defteri'nin başlangıç tarihi 909/1503 tarihli olup zaman zaman 905-906-907-908 tarihlerine ait inam kayıtlarından bahsetmektedir. Geniş bilgi için İ. Gök, **agt**., İstanbul 2014.

Şaban 912, 8 Rebiülahir 913, 6 Zilhicce 914, 26 Cemaziyelevvel ve 20 Zilhicce 915 tarihlerinde kişi başına 7000 akçe inama yükseltilmiştir. Semaniye Medreseleri'nde önceden 8 tane müderrise inam verilirken 9 Şaban 916 tarihinde ise 6 müderrise inam verilmiştir. Semaniye müderrisleri 909-915 tarihleri arasında toplamda 458.000 akçe inam almışlardır. Semaniye Müderrislerinden sonra Ali Paşa, Davud Paşa, Eyyüp, İbrahim Paşa, Kalenderhane, Mahmud Paşa, Murad Paşa ve Mustafa Paşa Medreseleri müderrisleri 909-912 tarihlerine kadar 3000'er akçe 19 Şaban 912 tarihinden itibaren de 4.000'er akçe inam almışlardır. Bu inam kayıtlarının aynı olması bu medreselerdeki müderrislerin paye ve derece olarak aynı statüde olduklarını işaret etmektedir. 4.000 akçe inam alan müderrisleri 3.000 akçe ile Veled-i Hacı Hasan Medresesi takip etmektedir. 9 Şaban 912 tarihine kadar 2000 akçe ile Başçı İbrahim, Hoca Hayreddin, Kazasker, Molla Gürani ve Üsküdar medreseleri müderrisleri 1000'er akçe alırken bu tarihten itibaren 2000'er akçe inam almışlardır. Daha sonra 1000 akçe ile Canbaz Mustafa ve Kirmastili medreseleri gelir. Kirmastili Medresesi müderrisleri de 6 Zilhicce 914 tarihinden sonra kişi başına 1000 akçe almaya başlamıştır. İn'âmât Defteri'nden faydalanılarak elde ettiğimiz tablodaki veriler incelendiğinde İstanbul'da inama mazhar olan müderrislerin 909-917 tarihlerinde almış oldukları toplam inam miktarları ve görev yaptıkları medreseler şu şekildedir.

MEDRESENİN İSMİ	TOPLAM İNAM MİKTARI/AKÇE
Semaniye	458.000[5]
Ali Paşa Medresesi	37.000
Davud Paşa	37.000
Eyyüp	37.000
İbrahim Paşa	37.000
Kalenderhane	37.000
Mahmud Paşa	37.000
Murad Paşa	33.000
Mustafa Paşa	37.000
Başçı İbrahim	17.000

[5] Burada verilen 458.000 akçe her sene 8 kişiye verilen inamların toplamlarından oluşmaktadır. Dolayısıyla kişi başına 7000 akçe verilmektedir.

MEDRESENİN İSMİ	TOPLAM İNAM MİKTARI/AKÇE
Hoca Hayreddin	17.000
(Veled-i) Hacı Hasan	18.000
Molla Gürani	17.000
Üsküdar	16.500
Kirmastili	4.500
Canbaz Mustafa	2.000[6]
Kazasker	16.000[7]

Yukarıdaki verilerin bilgilerin ışığında II. Bayezid zamanında inam alan medrese sayısı 17'dir. H. 909-917 tarihleri arasında İstanbul'daki medreselerde görevli müderrislere 8 yıllık bir sürede 857.500 akçe gibi oldukça yüksek bir meblağ inam olarak verilmiştir. En fazla inamı Sahn-ı Semaniye Medresesi müderrisleri almışlardır. Aynı tarihte aynı inamı alan müderrislerin çalışmış oldukları medreselerin derecelerinin eşit olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. İn'âmât Defteri'ne göre II. Bayezid döneminde İstabul'da Semaniye medreselerinde Molla Seydi, Muhyiddin b. Samsunî, Molla Acem, Molla Musa Çelebi, Sinan-ı Siyah, Bali-i Siyah ve Nureddin (Sarugürz) vardır. Bu müderrisler, yukarıda almış oldukları inamların dışında taziye, düğün, Mekke-Medine gibi kutsal yerlere yolculuk ve telif eser gibi sebeplerden dolayı da inam verilerek desteklenmişlerdir. Bu şekilde verilen inamlarda paranın yanında 16. yüzyılın değerli kumaşlarından olan Bursa alacası, kadifesi, beneklisinin yanında Amasya kırmızısı ve murabbadan cübbe verilmiştir (Gök 2014: 91-92).

İstanbul'daki 16. yüzyılın bütün medreselerinin tespiti için İn'âmât Defteri'nden başka dönemin çağdaş kaynaklarına ihtiyaç vardır.[8] İn'âmât Defteri'nde inam almış müderrislerin çalıştıkları medreselerin isimleri zikredilmekle birlikte dönemin padişahı II. Bayezid tarafından ilme ve kültüre verilen değer gözler önüne serilmektedir.

[6] Canbaz Mustafa Medresesi'ne sadece 19 Şaban 912 ve 8 Rebiülahir 913 tarihlerinde sadece iki defa inam verilmiştir.
[7] 16 akçenin 10.000 akçe Kazasker Medresesi'nden emekli olan Alaaddin'e verilen inam miktarıdır.
[8] İstanbul'da mevcut diğer medreselerin tespiti için bkz: Mübahat Kütükoğlu, **1869'da Faal Olan İstanbul Medreseleri**, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul -1977.

KAYNAKÇA

GÜL Ahmet, (1997), **Osmanlı Medreselerinde Eğitim ve Öğretim ve Bunlar Arasında Dâru'l-hadîslerin Yeri,** Ankara: TTK Yayınları.

BALTACI Cahit, (1976), **XV-XVI Asırlarda Osmanlı Medreseleri**, İstanbul: İrfan Matbaası.

GÖK İlhan, (2014), **İstanbul Büyükşehir Kütüphanesi MC. O. 71 Numaralı 909-933/1503-1527 Tarihli İn'âmât Defteri (Transkripsiyon, Değerlendirme)**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

KÜTÜKOĞLU Mübahat, (1977), **1869'da Faal Olan İstanbul Medreseleri**, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Yayınları.

HIZLI Mefail, (1986), **XVI. Asır Bursa Medreseleri**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.